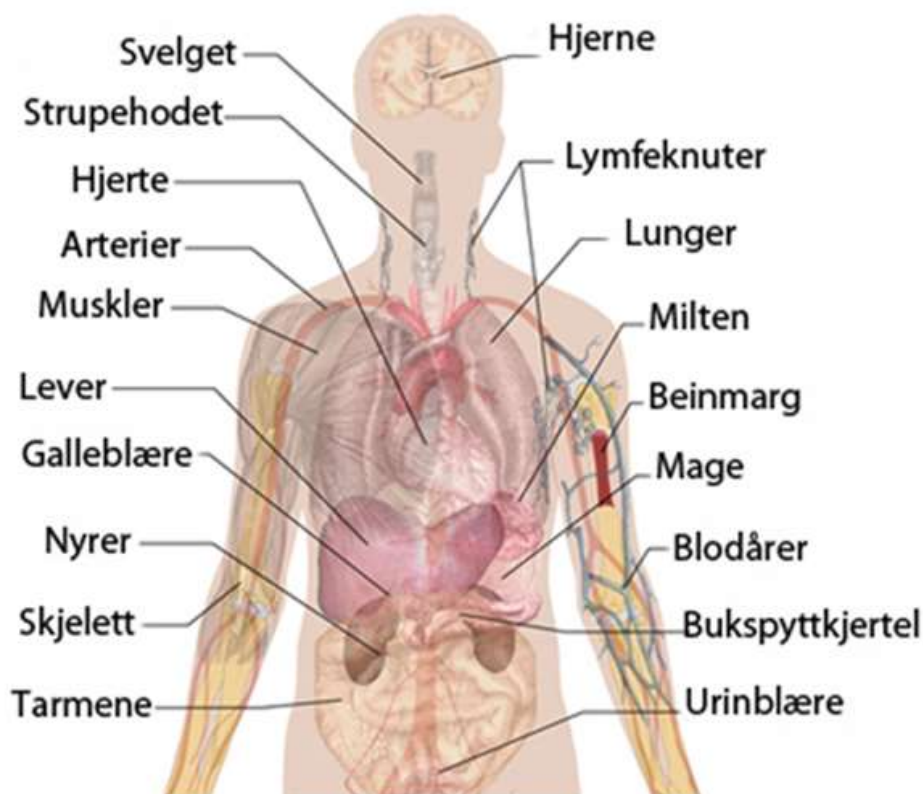

NARZĄDY WEWNĘTRZNE CZŁOWIEKA

KROPPENS ORGANER

Nasze ciało składa się z wielu różnych narządów i każdy z nich ma swoje zadanie. Niektóre z narządów są w środku ciała. Takie narządy nazywamy narządami wewnętrznymi. Nie możemy ich zobaczyć gołym okiem, ale wiemy, że tam są i cały czas pracują, nawet gdy śpimy.

Wszystko, co dzieje się w ciele ma swój sens. Narządy są sobie nawzajem potrzebne, by prawidłowo funkcjonować.

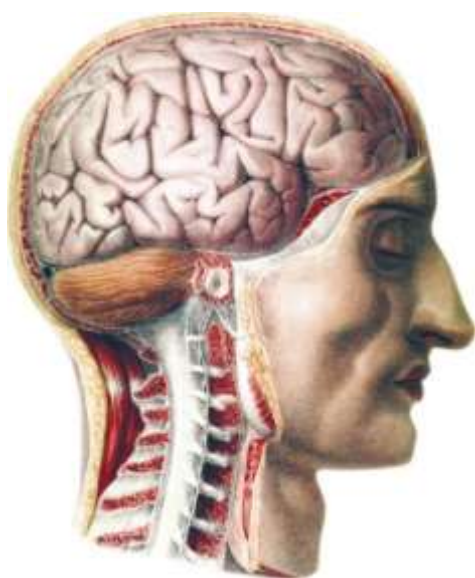

svelget – przełyk
strupehodet – krtań
hjerte – serce
arterier – tętnice
muskler – mięśnie
lever – wątroba
galleblære – woreczek żółciowy
nyrer – nerki
skjelett – szkielet
tarmene – jelita
hjerne – mózg
lymfeknuter – węzły chłonne
lunger – płuca
milten – śledziona
beinmarg – szpik kostny
mage – brzuch
blodårer – naczynia krwionośne
bukspyttkjertel – trzustka
urinblære – pęcherz moczowy

Mózg

Mózg (hjerne) to jakby komputer sterujący naszym ciałem. Potrzebujemy go, by móc myśleć i poruszać ciałem. Mózg steruje także innymi rzeczami, nad którymi nie mamy kontroli, na przykład jak szybko bije nam serce, jak bardzo jesteśmy głodni lub jak długo musimy spać.

Mózg otrzymuje informacje od naszych zmysłów (sanser). Jeśli się oparzysz, mózg zostaje poinformowany, że to boli. Wtedy przesyła z powrotem wiadomość, że musisz odsunąć rękę od źródła ciepła. Wszystko, co widzimy, słyszymy, czujemy i doświadczamy, zapisywane jest w mózgu. W ten sposób uczymy się tego, co się wokół nas dzieje.

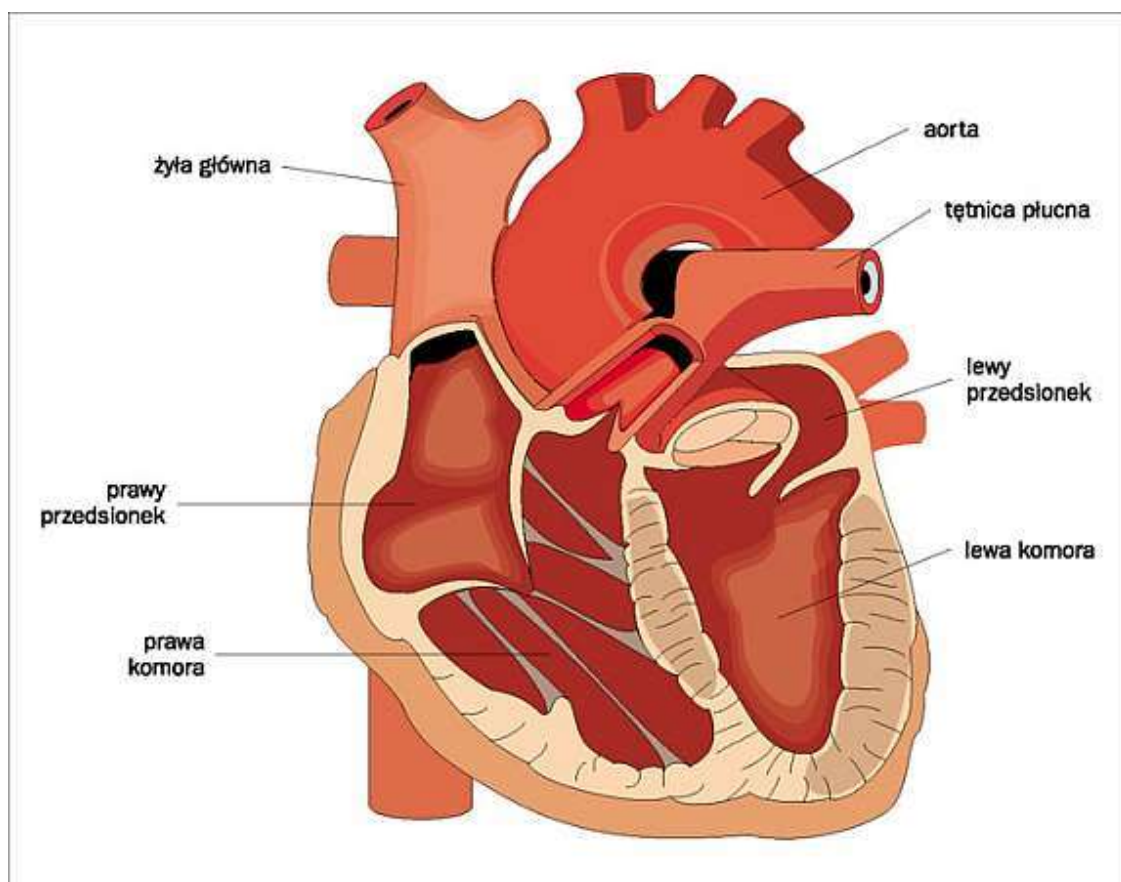
Cóż on sobie myśli...?

Mózg składa się z dwóch półkuli. Wyglądają one prawie tak samo, lecz działają w różny sposób. Lewa półkula steruje prawą stroną ciała, a prawa półkula steruje lewą stroną ciała.

Mózg pływa w słonej wodzie i jest przyczepiony żyłami i nerwami do czaszki. Organ ten potrzebuje jeden litr krwi na minutę, bo gdyby było jej za mało, moglibyśmy zemdleć.

Serce

Czy czujesz, jak bije Twoje serce? To właśnie dlatego, że serce (hjerter) pompuje krew, a Ty nie musisz o tym myśleć. Serce jest mięśniem, którym nie możemy sterować, a ono bije cały czas. Najważniejszym zadaniem serca jest pompowanie krwi (blod) w ciele. Serce bije około 10000 razy w ciągu doby. Podczas spoczynku serce pompuje około 5 litrów na minutę. Kiedy biegamy, boimy się lub złościśmy, serce bije szybciej. Dzieje się to także podczas jedzenia.

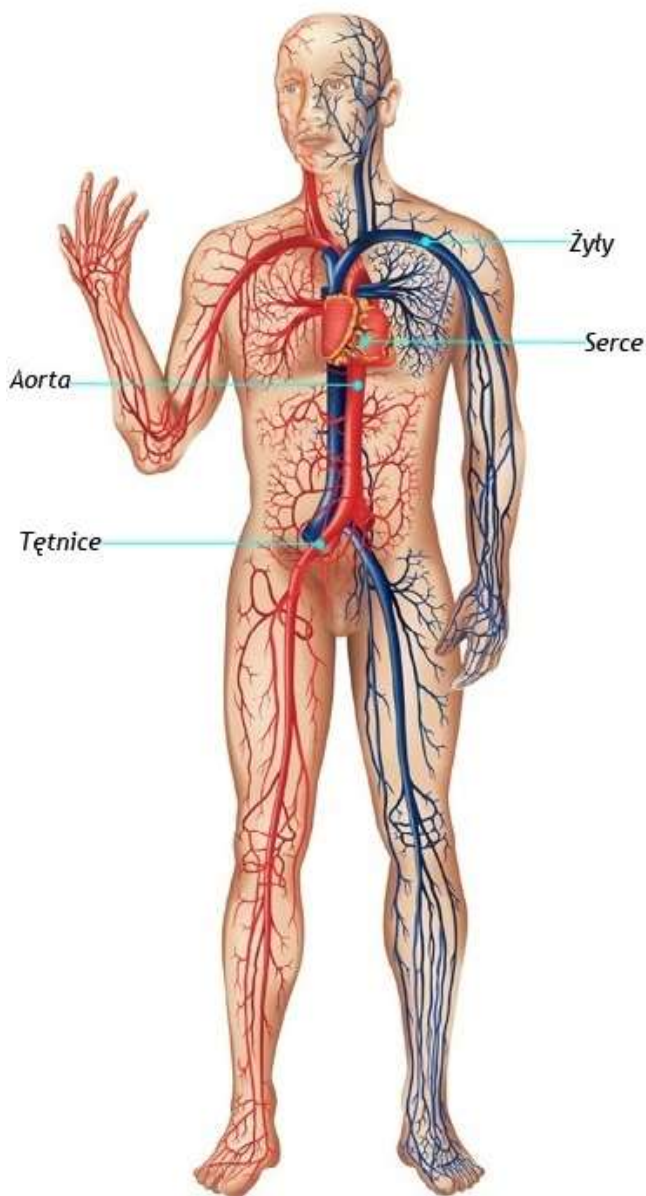
Serce składa się z czterech jam: prawej i lewej komory oraz prawego i lewego przedsionka. Organ ten znajduje się z lewej strony klatki piersiowej. Jak przyłożysz rękę do klatki piersiowej (brystkasse), poczujesz, jak bije serce.

Wielkość serca różni się zależnie od osoby. Serce dziecka jest mniej więcej wielkości jego pięści, a u osoby dorosłej, jak jej dwie pięści ściśnięte razem.

Naczynia krwionośne

Krew krąży po ciele w naczyniach krwionośnych. Z serca krew pompowana jest tętnicami (pulsårer). Te rozgałęziają się w coraz mniejsze naczynka krwionośne, które są cieńsze niż włos. Te małe tętnice docierają do każdej komórki ciała. Z komórek krew płynie żyłami (vener) z powrotem do serca.

Naczynia krwionośne wypełnione krwią docierają do wszystkich narządów i każdej komórki ciała. Wszystkie komórki potrzebują krwi, by móc przeżyć. Czy widzisz jakieś naczynia krwionośne przez swoją skórę?

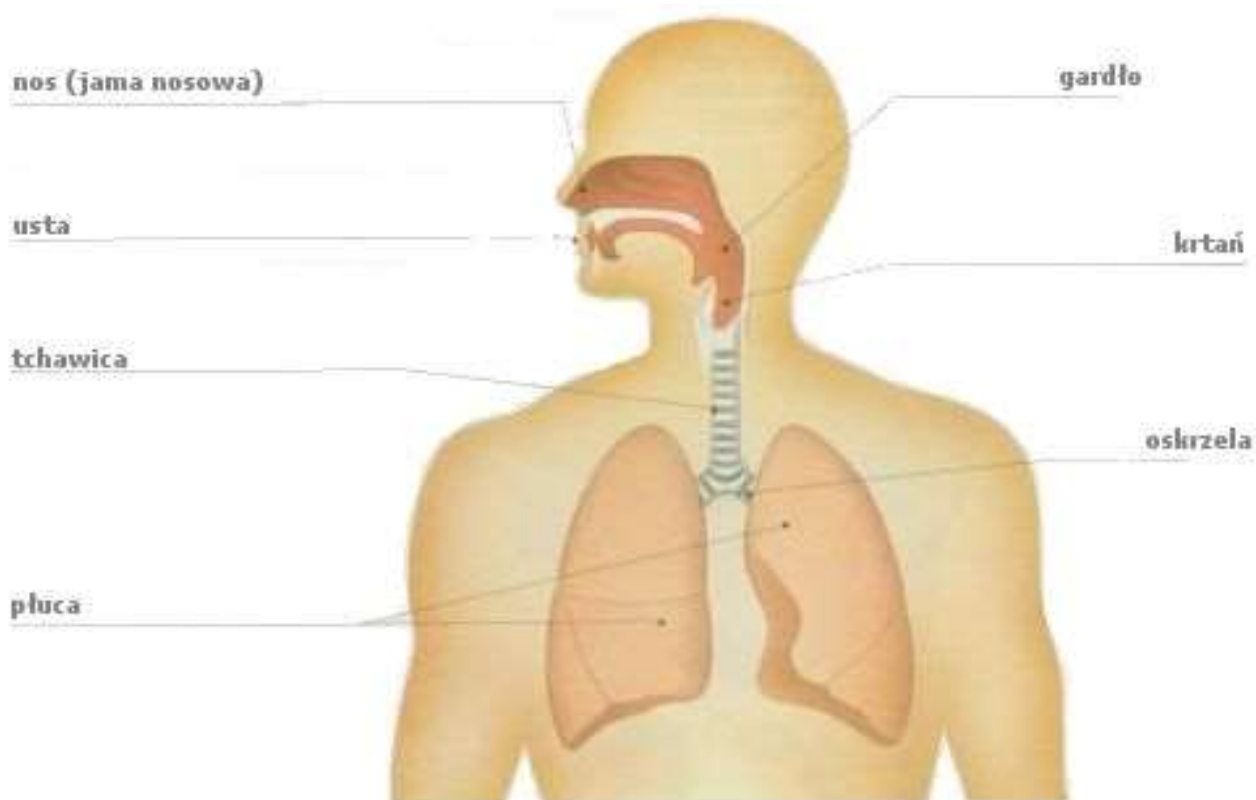

Dlaczego krew w żyłach jest niebieska?

Płuca

Płuca (lunger) potrzebne są nam do oddychania. Dzięki nim wdychamy potrzebny do życia tlen (oksygen), a wydychamy powietrze, którego nie potrzebujemy, czyli dwutlenek węgla (karbondioksid). Dorosły człowiek gdy odpoczywa, wykonuje 12-16 oddechów na minutę, a z każdym wdechem wciąga pół litra powietrza. Płuca chronią nas także przed infekcjami i zanieczyszczeniem powietrza.

Płuca mają stożkowaty kształt. Prawe płuco jest nieco szersze i większe, niż lewe. Gdyby je rozłożyć, zajęłyby powierzchnię połowy boiska do piłki nożnej.

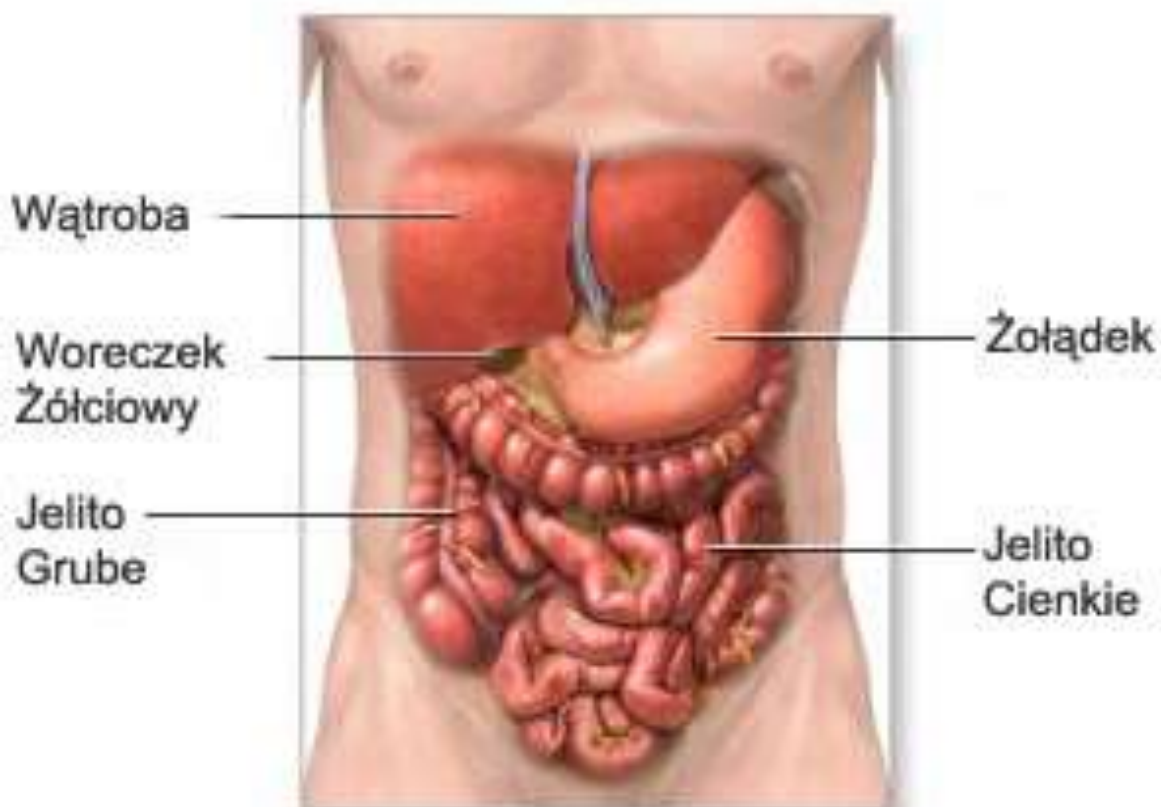

Wątroba

Wątroba (liver) jest największym narządem wewnętrznym człowieka.

Wykonuje ona wiele ważnych zadań: oczyszcza krew, składa witaminy i żelazo, pomaga jelitom, by odpowiednio pracowały oraz unieszkodliwia niebezpieczne substancje. Organ ten wytwarza żółć (galle), która jest potrzebna do trawienia tłuszczów.

Wątroba znajduje się w górnej części brzucha i waży około 1,5 kilo. Jest koloru brązowoczerwonego i ma gładką powierzchnię. Wątroba kurczy się z wiekiem.

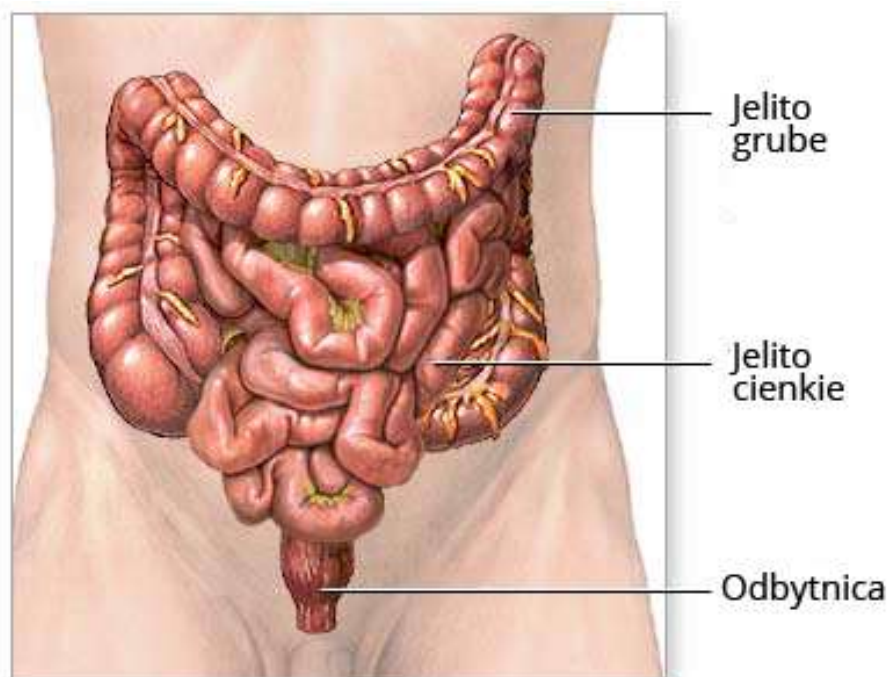
Jelita

Jedzenie, które jemy, trafia do jelit. Najpierw gryziesz jedzenie i jest ono w jamie ustnej mieszane ze śliną. Następnie połykasz je i przez przełyk (spiserør) trafia ono do żołądka (magesekk). Tam jedzenie jest mieszane, rozcieńczane i trawione. Z żołądka treść pokarmowa przedostaje się do jelita cienkiego.

W jelicie cienkim (tynntarm) jedzenie jest dalej trawione i rozcieńczane tak, że robi się z niego rozrzedzona zupa. Substancje odżywcze z pożywienia wsysane są przez ściany jelita. Stamtąd krew rozprowadza te substancje po całym ciele. To, co nie zostanie wykorzystane w jelicie cienkim, przedostaje się dalej do jelita grubego.

W jelicie grubym (tykkertarm) wchłaniana jest woda. Pozostałe resztki przesuwane są do odbytnicy i formowane w kupę. Woda, która nie zostanie wchłonięta, wędruje do nerek i zostaje wydalona jako sika.

W jelitach żyją miliardy potrzebnych nam bakterii.

Czy wiesz, że...?

- Najmniejsza kość ciała człowieka znajduje się w uchu.
- Używasz 17 mięśni, gdy się uśmiechasz.
- Na naszym ciele znajduje się 5 milionów włosów.
- Kobiety mają lepszy zmysł węchu niż mężczyźni.
- Mężczyźni mają częściej czkawkę niż kobiety.
- Mrugasz średnio 6-7 milionów razy w ciągu roku.
- Kobiety mrugają dwa razy więcej niż mężczyźni.
- Po zjedzeniu bardzo obfitego posiłku, Twój słuch przez krótki czas funkcjonuje gorzej.
- Każdy człowiek ma swój unikalny zapach, oprócz bliźniaków jednojajowych - oni pachną tak samo.
- Codziennie połykasz prawie litr smarków.
- Serce człowieka podobne jest do serca świni.
- Zęby są jedyną częścią ciała, która nie może się sama zregenerować.
- Wielkość oczu pozostaje taka sama przez całe życie, natomiast uszy rosną aż do śmierci.
- Kiedy się boisz, twoje uszy produkują więcej woskowiny niż zwykle.
- Nie jest możliwe łaskotanie samego siebie. To dlatego, że mózg wie, że planujesz łaskotki i nie odczuwa wtedy łaskotania.

Žródła:

«Sjarmen med tarmen», Enders Giulia

Salaby.no

Naturfag.no

Nrk.no/skole

Wikipedia.no

Snl.no